

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/82486,Gaj-Jan.html>
2022-05-25, 00:22

Gaj Jan

GAJ Jan (28 IV 1943, Kraków – 19 II 2011, Warszawa), fizyk.
Był synem farmaceutów, Romana i Zofii Łączkowskiej.

Od dzieciństwa pasjonował się naukami ścisłymi, zwłaszcza chemią. W 1960 został laureatem Olimpiady Fizycznej. W tymże roku zdał maturę w liceum ogólnokształcące w Chodzieży i podjął studia z zakresu fizyki na wydziale matematyki i fizyki UW. Po ich ukończeniu w 1965 zaczął pracować w Inst. Fizyki Doświadczalnej UW przy ul. Hożej 69 i całą swą karierę naukową związał z tą instytucją.

Zajmował się fizyką półprzewodników, jedną z głównych specjalności naukowych ośrodka na Hożej. Większość badań G. dotyczyła tzw. półprzewodników półmagnetycznych (w literaturze zachodniej zwanych też „rozcieńczonymi półprzewodnikami magnetycznymi”). Te zapoczątkowane w Warszawie badania, podjęte głównie przez R. Gałązkę i G., stały się warszawską specjalnością.

W 1978 G., wspólnie z R. Gałązką i J. Ginterem, zaproponował model (zwany „modelem 3G” od inicjałów autorów), który wyjaśniał wyniki doświadczalne z zakresu magnetooptyki przez analizę wpływu pola magnetycznego na strukturę pasmową. Wraz z R. Planelem i G. Fishmanem podał w 1979 wykorzystywaną do dziś powszechnie funkcję opisującą zależność namagnesowania półprzewodników półmagnetycznych od temperatury. W ostatnich latach rozwinął badania układów niskowymiarowych (2D) oraz kropek kwantowych zawierających jony magnetyczne.

G. był niekwestionowanym światowym autorytetem w badaniach półprzewodników półmagnetycznych. Wspólnie z J. Kossutem wydał fundamentalną monografię *Introduction to the Physics of Diluted Magnetic Semiconductors* (2010).

Był także wspaniałym wykładowcą oraz popularyzatorem

fizyki. Opublikował podręcznik akademicki *Elektryczność i magnetyzm* (2000), książkę *Laboratorium fizyczne w domu* (1982), a także był współautorem dwóch podręczników dla liceów.

J. Gaj: *Półprzewodniki półmagnetyczne - przygoda mojego życia (naukowego)*, „Postępy Fizyki” 1994, t. 45, z. 2; M. Grynberg, M. Nawrocki: *Jan Gaj (1943-2011)*, „Postępy Fizyki” 2011, t. 62, z. 2.

Andrzej Kajetan Wróblewski

[Poprzedni](#)
[Następny](#)